

Ciferník na zvonici vo svojej obnovenej kráse.
The bell tower's newly renovated clock face.

8 LESNÍCKY CINTORÍN A OSADA ČIERNY VÁH

V areáli lesníckych spomienok

49° 00' 49" N
19° 56' 28" E

PRÍSTUP:
Okolo cintorína vedie turistický chodník označený modrou značkou zo stanice Východná na Priebybu a ďalej na hlavný hrebeň Nízkych Tatier.

Tmavá zeleň ihličnanov a omamujúce ticho minulosti privítava návštevníka v lesníckej osade Čierny Váh. Ukrytá v lesoch Liptova stráži svoj klenot - cintorín, kde spočívajú celé generácie lesníkov a ich rodín. Osada Čierny Váh vznikla celkom prozaicky, z potreby založiť riadiace centrum v lesníckej oblasti patrnej kráľovskej komore. Osadu začali budovať na území Kráľovej Lehote pri ústí Ipoltice do Čierneho Váhu v prvej polovici 18. storočia, v nadmorskej výške 741 m. Jej vybudovanie si vynútila tunajšia velká produkcia dreva. Istý čas sa uvádzala ako Ipôlt alebo neskôr Hošková (podľa tajnej lásky hrádockého prefekta Františka Wisnera, inak aktívneho podporovateľa lesníckeho školstva) a jej dejiny, ako inak, boli späté predovšetkým s ťažbou dreva a lesníctvom. Už v roku 1764 tu stála horáreň, ktorá bola prvou v Nízkych Tatrách. Pílu na rezanie stromov, ktorá sa ťažko v slovenských horách presadzovala, barón Gessau dovezol do Hrádku v roku 1767 a taxáciu s popisom porastov tu zaviedli už v roku 1766. Dlhú a dávnu tradíciu má v tomto

8 FORESTRY CEMETERY AND SETTLEMENT ČIERNY VÁH

In area of forest memories

ACCESS:

Around the cemetery there is an educational path marked with a blue sign from the station Východná to Priebyba and next to the main ridge of the Low Tatras.

Dark-coloured greenery of coniferous trees and heady silence of the past welcomes the visitors in the forestry settlement Čierny Váh. Hidden inside the Liptov forests it protects its treasure – the cemetery where the generations and generations of the foresters and their families are here.

The settlement Čierny Váh was created quite prosaically, from the needs of setting up the management centre of the royal chamber in the forestry. In the first half of the 18th century they started to build the settlement in the area of Králová Lehota at the mouth of the river Ipoltica, 741 metres above the sea level. Its construction was enforced because of great timber production. Some time it was called Ipôl, later Hošková (subject to the secret lover of the Hrádok Prefect František Wisner who was an active supporter of forestry) and its villages were of course connected especially with timber harvesting and the forestry. In 1764 a forest lodge was built. It was the very first forest lodge in the Low Tatras. The saw for cutting the trees, which was adopted in the Slovak forests very hard, was bought to Hrádok by Count Gessau in 1767. The forest survey with a description of the cover was adopted in 1766. In this region, rafting and the construction of artificial water reservoirs have a long tradition.

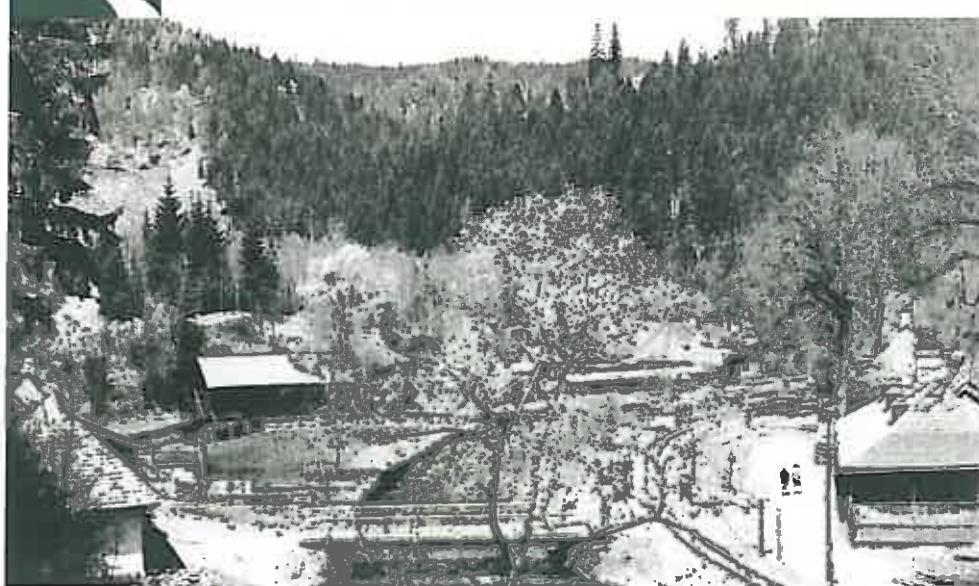
In 1914 the Považská forest railway track was started to construct which had more than 107 kilometres. It served more than 60 years for the needs of the foresters and the public transport.

The history of the settlement Čierny Váh is admirably reflected in its protected architecture. On a rocky spur – a dominate feature of the settlement – there is a chapel and, not far from it there is a bell-tower surrounded by gravestones – the place of a piety and memories which reach the beginning of the 19th century. Originally, the chapel was from wood and it was built in 1803 by the royal local chamber office. It was consecrated to the Holy Trinity. After 30 years the office replaced it with the present brick chapel in the neo-classicistic style. The entrance to a single-nave building with crosses on the top of the gable roof is from the south. Indoor equipment is modest – flat white walls without any decoration, instead of the altar there is Jesus on the Cross, the altar table from bricks, original glass boards in one-piece windows. Wooden classicistic bell-tower from 1803, which is situated near the chapel, seems as it would like to replace the modesty of the brick companion to the visitor. On the top, the bell-tower is decorated by a shingle casque roof with a cooper poppyhead and double iron crosses. Originally, it had two bells, nowadays it has

remained just one of them and it still works. One-handed tower-clock with a unique clock face from the fir wood, situated on the east, north and west is an admired rarity of the tower bell. In 2007, its beauty and mechanism were reconstructed.

There is an old cemetery surrounding the chapel and the tower-bell where the forest workers of the local chamber governance and the family members were buried here. The cemetery strictly respects the nature scenery, it is a part of it. On the graves we can find interesting cast-iron decorated crosses, two of them in the original shape of trees and there are also marble gravestones. The oldest grave is dated as of 1812. In the cemetery there are simple people buried whose life is connected with the forest from a distant and recent history. The professor Anton Sokol (1903 – 1973), the dean of Faculty of Forestry in Zvolen in 1955 – 1960 is also buried here. His wife is buried here as well.

The chapel with its premises is the national cultural monument which was partly reconstructed in the first half of 1990s. State Enterprise LESY SR started to renovate it in 2007 and in the same year it was declared as the "Special Forestry Site".

Čierny Váh v roku 1930. | Čierny Váh in 1930.

V lesoch Čierneho Váhu počoval 29. augusta 1804 arciknieža Jozef Habsburský, uhorský palatin. Na jeho pamätku postavilo komorské hrádoké panstvo pamätný stĺp. | On 29th of August 1804, the Archduke Joseph Habsburg - a Hungarian palatine was hunting in the forests of Čierny Váh. A memorial column was built by the chamber governance of Hrádok to commemorate the event.

kraji plníctvo a budovanie tajchov.

V roku 1914 tu začala výstavba Považskej lesnej železnice, ktorá mala vyše 107 km. Pre potreby lesníkov, no i na verejnú dopravu cestujúcich a tovaru slúžila takmer šesťdesiat rokov.

Minulosť osady Čierny Váh sa obdivuhodne zrkadlí v jej pamiatkovo chránenej architektúre. Na skalnom výbežku, dominantu osady, stojí kaplnka a nedaleko nej zvonica obklopená náhrobkami - miesto piety a spomienok, ktoré siahajú do začiatku 19. storočia. Pôvodne bola kaplnka drevená a postavil ju v roku 1803 kráľovský hrádoké komorský úrad. Zasvätili ju Sv. Trojici. Po vyšे tridsiatich rokoch ju úrad nahradil terajšou murovanou kaplnkou v klasicistickom slohu. Do jednolod'ovej stavby s krížmi na štítach sedlovej strechy sa vstupuje z juhu. Vnútorné vybavenie je prosté - hladké biele steny bez výzdoby, namiesto oltára Kristus na kríži, z tehál vymurovaný oltárny stôl, v jednodielnych oknách pôvodné liate sklenené tabule. Drevená klasicistická zvonica z roku 1803, ktorá stojí pri kaplnke, akoby chcela návštěvníkovi nahradíť neokázlosť a skromnosť svojej murovanej spoločníčky. Zdobí ju šindľová helmica na vrchole s medenou makovicou a dvojitym kovovým krížom. Pôvodne v nej viseli dva zvony, z ktorého zostal ten väčší, stále funkčný. Obdivovanou ratriou na zvonici sú jednoručičkové vežové hodiny s unikátnymi ciferníkmi z jedľového dreva, umiestnené na východnej, severnej a západnej strane. Ich krásu a funkčnosť boli znova obnovené v roku 2007.

Kaplnku a zvonici obklopuje starobylý cintorín, kde boli pochovávaní lesní zamestnanci hrádokého komorského panstva a ich rodinní príslušníci. Cintorín rešpektuje tu najšiu prírodnú scenériu, je jej súčasťou. Na jeho hroboch nájdeme zaujímavé latínové ozdobné kríže, dva z nich v originálnom tvare stromu a mramorové náhrobky. Najstarší hrob je datovaný rokom 1812. Na cintoríne sú pochovaní jednoduchí ľudia, ktorých život bol zviazaný s lesom i významné postavy slovenského lesníctva z dávnej i nedávnej minulosti. Pochovaný je tu aj prof. Ing. Anton Sokol (1903 – 1973).

Jeden z krížov na cintoríne s motívom stromu. | One of the crosses at the cemetery with the motif of tree.

Lesnícky cintorín v lome čiernovážskych lesov.
| The forestry cemetery in the heart
of the Čierny Váh forests.

s manželkou, ktorý bol v rokoch 1955 – 1960 dekanom Lesníckej fakulty VŠLD vo Zvolene.

Kaplnka s areálom je národnou kultúrnou pamiatkou, ktorá bola v prvej polovici 90. rokov 20. storočia čiastočne obnovená. V roku 2007 zahájili rekonštrukciu týchto lesníckych pamiatok LESY Slovenskej republiky, š. p. Banská Bystrica a v tom istom roku ich vyhlásili za významné lesnícke miesto.

31

VÝZNAMNÉ
LESNICKÉ
MIESTO

Záverečná kaplnky na lesníckom cintoríne v Čiernom Váhu.

| Final whitewash of the chapel on the forestry cemetery in the Čierny Váh settlement.

